

A beteg-együttműködés a sikeres terápia záloga

Írta: Dr. Simonyi Gábor

Hypertonia Magazin 2015/2

kategória: A hipertónia kezelése, gondozása

Minden betegség gyógyszeres kezelése során nagyon fontos, hogy a beteg betartsa az orvos utasításait, javaslatait. Ennek az együttműködésnek a jellemzésére a terápiahűség kifejezést használjuk. A különböző vizsgálatok szerint a gyors lefolyású betegségek (pl. influenza, hólyaghurut, megfázás stb.) esetén jobb a terápiahűség, mint a hosszan tartó, krónikus betegségek kezelése során. A tartós betegségben szenvedők gyakran élethosszig tartó gyógykezelésre, gyógyszereszedésre szorulnak a megfelelő terápiás eredmény eléréséhez, majd fenntartásához. Ez az eredmény azonban a beteg számára sokáig alig észrevehető előnyököt hoz, ugyanakkor jelentősége igen nagy. A magasvérnyomásbetegség kezelésével és a vérnyomásértékek megfelelő szinten tartásával hosszú távon olyan előnyök jelentkeznek, mint a stroke (agyszélhűdés), a szívizom-infarktusz vagy a krónikus vesebetegség megelőzése. Mindezen betegségek nagy valószínűséggel elkerülhetők lesznek, ha a beteg az orvos utasításainak megfelelő adagban és gyakorisággal szedi a vérnyomáscsökkentő gyógyszert vagy gyógyszereket.

Miért nem szedi, aki nem szedi?

Külföldi és hazai vizsgálatok szerint igen nagy a gyógyszereszedést elhagyók száma. Ennek hátránya egyértelmű, mivel a betegek nem részesülhetnek a gyógyszerek védő hatásaiban. Mindezek miatt érdemes számba venni, hogy milyen tényezők is akadályozhatják a megfelelő terápiahűséget.

Például a beteg a kezelőorvosa által felírt gyógyszert ki sem váltja a gyógyszerárban. Ennek hátterében lehet feledékenység, vagy a beteg úgy érzi, hogy neki nem is kell gyógyszer, illetve úgy gondolja, hogy nem a megfelelő gyógyszert kapta az orvostól.

Elképzelhető, hogy a beteg kiváltja a gyógyszert, azonban mégsem veszi be. Ha mégis beveszi a gyógyszert, előfordulhat, hogy nem az előírt gyakorisággal vagy időpontban szedi azt. A gyógyszereszedés abbahagyásának számos oka lehet. Idetartozik, ha a beteg nem tapasztal javulást, vagy éppen észreveszi, hogy van javulás (pl. csökkent a vérnyomása) és éppen emiatt hagyja abba a gyógyszereszedést. Ennek oka lehet, hogy gyengül a betegségtudat (jobban vagyok). A terápia megszakításának fontos oka a mellékhatások jelentkezése. Nagyon fontos, hogy ekkor a beteg keresse fel a kezelőorvosát és beszéljék meg, milyen módon lehet ezeket megszüntetni.

Egy hosszan tartó kezelés során a betegnek pontosan tudnia kell, hogy miért szedi a gyógyszert, és legyen számára világos és egyértelmű az adagolási előírás. Talán nem is gondolunk rá, de a környezetünkben élők visszajelzései is a terápia megszakításához vezethetnek (pl. Mari néni mondta, hogy neki ez a gyógyszer nem is használt). Mindezek mellett sokat számít a társadalom szociális és humán fejlettsége, illetve az, hogy az emberek miként gondolkodnak saját egészségükről, a betegségekről, mennyire folytatnak egészségtudatos életmódot. Emellett nem mellékes, hogy milyen módon óvják saját egészségüket.

Jellemző, hogy akik olyan betegségben szenvednek, amely nem jár kifejezett tünetekkel (pl. magas vérnyomás, magas vérzsír, a cukorbetegség egyes gyakori formái), kevésbé érzik át a kezelés

fontosságát, sőt sokszor nem is értik, miért kell gyógyszert szedniük, amikor egyébként teljesen jól érzik magukat.

Az egészségügy és a beteg közös felelőssége

Hazai vizsgálatok szerint igen alacsony a gyógyszereszedés terápiahűsége. Egy év elteltével általában kevesebb, mint a betegek fele szedi a számukra előírt gyógyszereket. Ennek oka egyrészt a hazai lakosság alacsony egészségtudatossága, illetve az, hogy igen kevés idő jut a betegek oktatására, a konzultációra. Ebben az egészségügyi szakemberek (orvosok, nővérek, asszisztensek) oldaláról is lehet javítanivaló.

A krónikus betegségek kezelésében fontos szerep jut a betegnek. A krónikus beteg ismerje meg betegségét, legyen tisztában a terápiás célokkal, teendőivel, lehetőségeivel, hogy ne csak elszenvedje a hosszú, gyakran egy életen át tartó kezelést, hanem értő partnere lehessen orvosának.

Nagy szerep hárul a háziorvosra, aki a beteg gondozásában a legnagyobb részt vállalja. Mellettük a különböző szakambulanciákon dolgozóknak is nagy a felelőssége a betegek terápiahűségének kialakításában és fenntartásában.

A terápiahűség javításában a betegtájékoztatásnak, új keletű kifejezéssel a betegedukációnak van a legnagyobb szerepe. Ez azt jelenti, hogy megfelelő időt kell szánni arra, hogy a beteggel átbeszéljék, miért is kell szednie a gyógyszert, milyen adagolásban és milyen időtartamban. Krónikus betegségek esetén nem ritka az élethossziglan tartó gyógyszereszedés. Ekkor a betegnek tudatában kell lennie, hogy az adott betegség bizony ilyen hosszú távú kezelést igényel. Eközben elképzelhető, hogy meg kell változtatni a gyógyszer adagolását, esetleg másik gyógyszert is kell a betegségre szednie. A terápiahűséget rendszerint javítja az is, ha az adott gyógyszert naponta egyszer kell bevenni. Ehhez nyújtanak segítséget a gyárilag összeállított gyógyszer-kombinációk, amelyek kettő-három hatóanyagot tartalmaznak egy tablettában, gyakran különböző hatóanyag-erősségű formában is.

A megfelelő terápiahűség elérésekor kettőn áll a vásár. Az egészségügyi dolgozóknak a megfelelő felvilágosításban és a gondozásban van nagy szerepük, míg a betegnek az utasítások betartásában és az esetleges mellékhatások kialakulásakor ezek visszajelzésében kell részt vállalnia. A nagyobb terápiahűség eléréséhez az orvosnak a beteggel együtt kell kiválasztania a beteg számára az életmódjához, kísérőbetegségeihez igazodó terápiát.

A hosszú távú együttműködés gyümölcse a hosszabb, egészségesebb élet.